

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ
МЕДИЦИНИ

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
«КРИМІНАЛІСТИКА»

ТЕМА :
ТАКТИКА ОГЛЯДУ

*РОЗРОБНИК: доцент кафедри
криміналістики та судової
медицини НАВС, кандидат
юридичних наук , доцент
Ольга ВАКУЛИК*

План лекції:

1. Загальні положення огляду

2. Види огляду та їх характеристика. Загальні засади огляду.

3. Огляд місця події

4. Фіксація ходу та результатів огляду місця події

1. Загальні положення огляду

Огляд є слідчою (розшуковою) дією, яка проводиться слідчим, прокурором та полягає у безпосередньому візуальному спостереженні й дослідженні певних територій, осіб, речей та документів, які були знаряддями вчинення кримінальних правопорушень, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, що можуть бути використані в кримінальному провадженні, з метою їх виявлення, фіксації та вилучення.

- ▶ Згідно ч. 3 ст. 214 КПК України, огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду;

Місце події - це широке поняття, яким можуть охоплюватися:

- ▶ місце приготування до кримінального правопорушення;
- ▶ місце безпосереднього вчинення кримінального правопорушення;
- ▶ місце виявлення слідів і знарядь кримінального правопорушення;
- ▶ місце їх приховання.

Метою огляду є:

1. з'ясування обставин події

2. отримання даних про осіб, які могли бути свідком вчинення кримінального правопорушення, з метою організації слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій

3. виявлення слідів злочину і речових доказів

4. висунення версій про подію кримінального правопорушення і його учасників

з'ясування механізму кримінального правопорушення

отримання інформації про учасників та очевидців кримінального правопорушення

висунення версій про обставини кримінального правопорушення та його учасників

**ЗАВДАННЯ
ОГЛЯДУ:**

встановлення інших обставин, що мають значення для кримінального провадження

виявлення слідів кримінального правопорушення й інших об'єктів, що можуть бути долучені до матеріалів кримінального провадження як речові докази

альна
ЦІЯ

**1. Своєчасність
огляду**

**2. Об'єктивність і
повнота
огляду.**

**ПРИНЦИПИ
ОГЛЯДУ :**

**4. Застосування
науково-
технічних
засобів.**

**3. Планомірність
огляду.**

**5. Єдине
керівництво
оглядом.**

**2. Види огляду та їх
характеристика.
Загальні засади огляду.**

Класифікація видів огляду за різними критеріями :

- За об'єктами огляду
- За послідовністю проведення.
- За обсягом проведення
- За суб'єктами проведення
- За залученням спеціаліста

За об'єктами огляду :

Огляд місця події (ч. 3 ст. 214 КПК).

Огляд місцевості, приміщення, речей і документів (ст. 237 КПК)

Огляд житла чи іншого володіння особи (ст. 233 КПК).

Огляд тіла живої людини (освідування особи) (ст. 241 КПК).

Огляд трупа (ст. ст. 238, 239 КПК України), пов'язане з ексгумацією (ст. 239 КПК)

Огляд інших об'єктів (огляд транспортних засобів, тварин та їх трупів та ін.

За послідовністю проведення:

- **Первинний** - огляд конкретного матеріального об'єкта (території, осіб, речей та документів), який проводиться вперше в кримінальному провадженні
- **Повторний** - Необхідність проведення повторного огляду може бути викликана відсутністю під час первинного відповідного спеціаліста або проведенням огляду за несприятливих умов. Під час повторного огляду слідчий, інші компетентні суб'єкти, з урахуванням інформації отриманої під час первинного огляду, більш кваліфіковано досліджують матеріальний об'єкт, стосовно якого вже було проведено первинний огляд.

За обсягом проведення:

- **Основний огляд.** Огляд під час проведення якого досліджено та зафіксовано матеріальні об'єкти та інша слідова інформація, які мають значення для кримінального провадження у повному обсязі.
- **Додатковий огляд.** Під час додаткового огляду оглядають не все місце події, не всю місцевість чи речі, документи, а тільки ті об'єкти, що не були оглянуті під час основного огляду.

За суб'єктом проведення :

Слідчим

Органу досудового
розслідування

Прокурором

Судом під час
судового розгляду

Співробітником оперативного
підрозділу при виконання доручень
слідчого, прокурора

За залученням спеціаліста:

Простий огляд

проводиться уповноваженою службовою особою без залучення спеціаліста.

Кваліфікований огляд

Із залученням спеціаліста (обов'язкова участь судово-медичного експерта або лікаря під час огляду трупа (ст.ст. 238, 239 КПК України).

3. Огляд трупа, у тому числі пов'язаний з ексгумацією, освідування особи проводиться за участю не менше двох понятих. Виняток, застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної СРД. **Огляд житла чи іншого володіння особи** – обов'язкова участь не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування СРД (ч. 7 ст. 223 КПК України).

4. Проведення огляду у нічний час (з 22 до 6 год.) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка у їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного (ч. 4 ст. 223 КПК України).

5. Для надання допомоги слідчому, до проведення огляду можуть залучатися спеціалісти та працівники оперативних підрозділів, інші компетентні суб'єкти.

6. Для участі в огляді може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник та інші учасники кримінального провадження. Слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду.

7. Під час огляду слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст має право:

проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі та документи, які мають значення для кримінального провадження. Вилучені законом з обігу предмети, підлягають обов'язковому вилученню.

8. Недопустимо принижувати честь і гідність осіб, які беруть участь у проведенні огляду, а також інших присутніх осіб, ставити під загрозу їх життя і здоров'я.

3. Огляд місця події.

► **Огляд місця події –**

це слідча (розшукова) дія, мета якої полягає в дослідженні матеріальної обстановки місця події шляхом безпосереднього особистого її сприйняття слідчим, іншими учасниками огляду з метою виявлення, фіксації та вилучення слідів кримінального правопорушення та інших речових доказів, – з'ясування механізму події та інших обставин, що мають значення для провадження.

безпосереднє вивчення
слідчим обстановки місця
події для з'ясування
характеру й обставин
події

одержання інформації
для висування та
перевірки версій щодо
події, яка розслідується

**ЗАГАЛЬНІ
ЗАВДАНН
Я
ОГЛЯДУ:**

виявлення, збирання,
закріплення,
попереднє
дослідження, оцінка
слідів і речових доказів

виявлення причин і
умов, які сприяють чи
полегшують вчинення
кримінального
правопорушення

одержання даних для організації
оперативно-розшукової діяльності та
використання допомоги громадськості,
переслідування підозрюваної особи,
встановлення її особистості, мотивів
вчинення кримінального
правопорушення

Проведення
огляду місця
події
складається
з декількох
етапів:

- 1) ПІДГОТОВЧОГО:
 - до виїзду на місце події;
 - по прибуттю на місце події.
- 2) РОБОЧОГО:
 - загальний;
 - детальний
- 3) ЗАКЛЮЧНОГО

Підготовчий етап огляду місця події

до виїзду на місце події

забезпечити охорону місця події до свого прибуття, забезпечити збереження і недоторканність обстановки і слідів кримінального правопорушення

вжити заходів до запобігання або ослаблення шкідливих наслідків кримінального правопорушення

забезпечити до моменту свого прибуття присутність поблизу від місця події очевидців злочину, якщо вони відомі, інших свідків

Підготовчий етап огляду місця події

до прибуття на місце події

визначити, яких спеціалістів варто залучити до участі в огляді, забезпечити їх прибуття

внести пропозиції про склад СОГ, що виїжджає на місце огляду

перевірити готовність технічних засобів огляду

Підготовчий етап огляду місця події

По прибуттю на місце події

вжиття заходів для надання необхідної медичної допомоги потерпілим, якщо вона не була надана

видалення з місця події всіх сторонніх осіб

залучення, при необхідності, до участі в огляді понятих і остаточне визначення кола інших учасників огляду. Інструктаж учасників огляду

Підготовчий етап огляду місця події

По прибуттю на місце події

збирання шляхом опитування попередніх відомостей, які повинні бути враховані при огляді, встановлення, які зміни, ким і з якою метою були зроблені на місці події

проведення інших невідкладних дій і вживання заходів, спрямованих на поліпшення умов огляду

Робочий етап огляду місця

Загальний огляд починається з:

орієнтування
та
визначення
кордонів
огляду

вирішення
питання про
вихідну точку
і спосіб
огляду

вибору позиції
для
орієнтуючої і
оглядової
фотозйомки

Робочий етап огляду місця Загальний огляд починається

з:

слідчий з'ясовує, які
об'єкти знаходяться на
місці події, досліджує
весь комплекс питань
що відноситься до його
обстановки

визначає взаємне
розташування і
взаємозв'язок елементів
обстановки, вивчає їх
зовнішній вигляд, стан

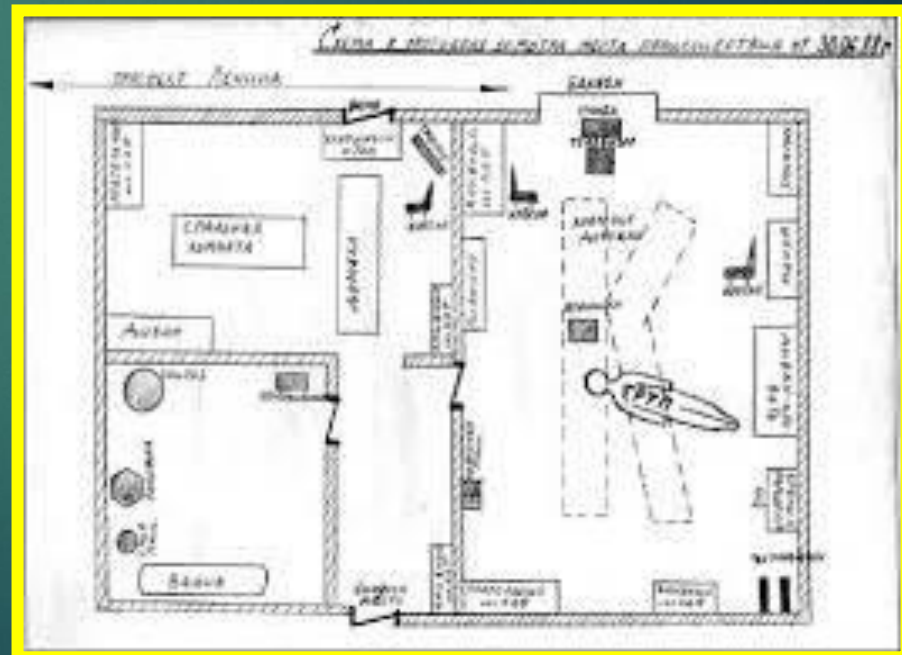

Робочий етап огляду місця

Загальний огляд починається з:

фіксує все виявлене
за допомогою
фотозйомки

складання схем, планів
і креслень, а також
необхідних заміток для
майбутнього
протоколу огляду

Детальний огляд

приймаються всі доступні заходи до розшуку і виявлення на самому місці події і на окремих об'єктах слідів кримінального правопорушення і підозрюваної особи

відбираються об'єкти зі слідами на них, піддаються вилученню сліди з тих об'єктів, які самі не можуть бути вилучені, а якщо це неможливо, з них знімаються копії

Детальний огляд

перевіряються дані загального огляду, проводиться вузлова і детальна фотозйомки

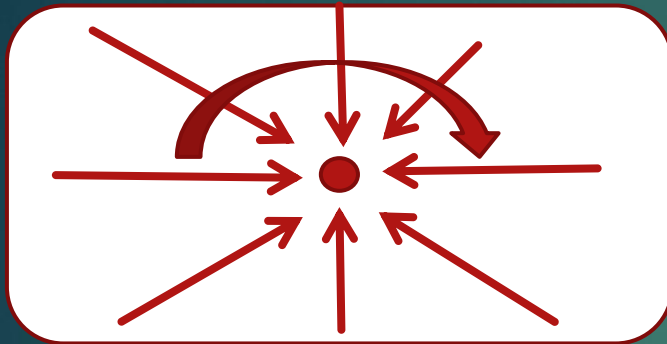

Об'єкти ретельно і детально оглядаються (можуть зрушуватися з місця, перевертатися)

фіксуються негативні ознаки стану предметів

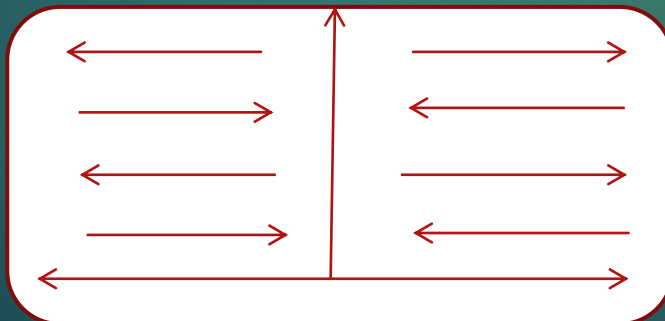
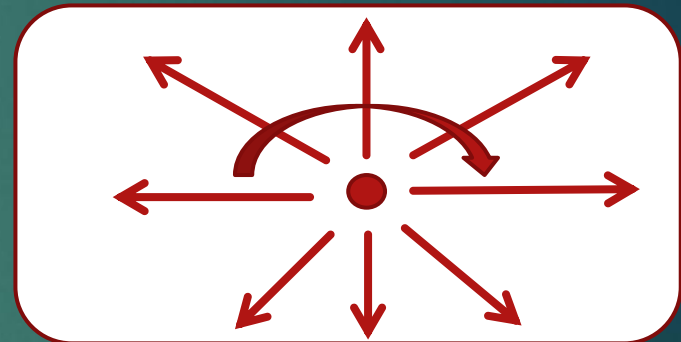

Методи огляду:

концентричний

ексцентричний

фронтальний

Заключний етап огляду місця події

складає протокол огляду і необхідні плани, схеми та креслення

упаковує об'єкти, вилучені з місця події

при необхідності робить дактилоскопіювання трупа і відправляє в морг

Заключний етап огляду місця події

вживає заходів до збереження тих що мають доказове значення об'єктів, які вилучити неможливо або недоцільно

вживає заходів по заявам, що надійшли від учасників огляду й інших осіб

3. Фіксація ходу і результатів огляду місця події

Огляд місця події фіксується

у протоколі
(основний засіб
фіксації доказової
інформації)

на носії інформації,
на якому за
допомогою
технічних засобів
зафіксовані
процесуальні дії:
- відеозйомка;
- фотозйомка

Протокол огляду місця події складається із трьох частин:

- **1) вступна**
- **2) описова**
- **3) заключна**

**ПРОТОКОЛ ОГЛЯДУ
місце події**

Місце (гол.) _____ «___» _____ 20__ року

Огляд починає о "___" год. "___" хв.
Огляд закінчує о "___" год. "___" хв.

(повний зміст, відомостей про осіб, імена, прізвища)

на підставі:

Особистих даних свідків суду, яких проводяться огляди місця на території територіальної одиниці, який оглядається місце проводиться відповідно до вимог законодавства, встановлених відповідно до Закону про виконавчий орган правосуддя

у відповідності до ст.ст. 104, 105, 106, 234, 237, 233 КПК України.

В присутності помічників:

1) _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

2) _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

лише у відповідності до ст.ст. 11, 13, 15, 233 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю потерпілого:

(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

лише у відповідності до ч.ч. 1, 2 ст. 56, ст. 57 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю сідпроваженого:

(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

лише у відповідності до ч.ч. 3, 5, 6, 7 ст. 42 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю зацікавленого:

(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

лише у відповідності до ст.ст. 46, 47 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю представника:

(прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання)

лише у відповідності до ч. 3 ст. 44, ч. 4 ст. 58, ч. 2 ст. 59 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю спеціаліста:

(прізвище, ім'я, по-батькові)

лише у відповідності до ч.ч. 4, 5 ст. 71 КПК України роз'яснені його права і обов'язки.

За участю власника (користувача) речовини чи іншого володіння особою:

(прізвище, ім'я, по-батькові, адреса)

Перед початком огляду повідомити кожну особу роз'яснено його права бути присутнім при всіх діях, які проводяться в процесі огляду; робити зауваження, які підлягають запису до протоколу. Особам, які беруть участь у проведенні огляду, також роз'яснено вимоги ч. 3 ст. 66 КПК України про те обов'язок не розголошувати відомості щодо проведення процесуальної дії, а також про заступників помічників, засідки, фіксодів, умови та порядок їх використання:

(користувачка кожної особи фіксодів та інші інформації, які використовуються

при проведенні цієї процесуальної дії, вимоги ч.66)

Проведення огляду встановлюється:

(прізвище, ім'я, по-батькові, місце та дата народження, місце проживання)

Під час огляду виявлено _____
(вказуються сліди, речі, виявлені під час огляду)

Виявлене під час огляду вилучено: _____
(вказуються що та в якій послідовності виявлено і яким чином опечатано)

Під час огляду застосовані технічні засоби: _____
(вказуються застосування фото -, відеозйомки, інших технічних та спеціальних засобів, їх технічні параметри)

Огляд проводився: _____
(вказуються погодні умови, освітлення, температура повітря, інші дані, які необхідні)

Протокол прочитаний, записано _____
(зауваження учасників огляду)

Учасники:

1. _____ / _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)
2. _____ / _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Поняті:

1. _____ / _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)
2. _____ / _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Огляд провів:

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ ОПИСОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОТОКОЛУ ОМП:

- конкретний об'єкт повинен мати в протоколі одне і те саме найменування
- окремі частини протоколу огляду можуть бути виділені абзацами, підзаголовками чи підкреслені
- у протоколі припустимий запис про те, що при проведенні попереднього дослідження визначеного об'єкта слідів знайдено не було
- у протоколі фіксуються заяви і зауваження присутніх і осіб, що беруть участь в огляді, у тому випадку, якщо ці заяви пояснюють хід і напрямок огляду
- усе вилучене при огляді доцільно вказувати в заключній частині протоколу, перелічивши за списком
- предмети, що характеризуються родовими ознаками, слід опечатувати

ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ ОПИСОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОТОКОЛУ ОМП:

- вид печатки і текст відбитка обов'язково вказується в протоколі
- у протоколі необхідно відобразити не тільки час початку і закінчення огляду, але і час, наприклад, огляду трупа і фіксації трупних явищ
- не потрібно вказувати, куди відправлені ті чи інші вилучені об'єкти і для яких цілей
- особлива увага повинна бути приділена питанням щодо фіксації в протоколі огляду техніко-криміналістичних засобів, які використовувалися при проведенні огляду
- точність протоколу забезпечується загальноновживаною термінологією, простим, ясным, коротким грамотним текстом, що не вимагає додаткових роз'яснень і таким, що виключає можливість його різного тлумачення.

**письмові пояснення
спеціалістів, які брали
участь у проведенні
відповідної процесуальної
дії**

**фототаблиці, схеми,
зліпки, носії комп'ютерної
інформації та інші
матеріали, які пояснюють
зміст протокол**

**ДОДАТКАМИ
ДО
ПРОТОКОЛУ**

**стенограма, аудіо-,
відеозапис
процесуальної ді**

**спеціально
виготовлені копії,
зразки об'єктів, речей і
документів**

ДОДАТКИ ДО ПРОТОКОЛІВ ПОВИННІ БУТИ:

- належним чином виготовлені,
- упаковані з метою надійного збереження
- засвідчені підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та/або вилученні таких додатків.